

Η 16η Νοεμβρίου του ’73 ήταν μέρα Παρασκευή. Τότε, το Σαββάτο ήταν εργάσιμη μέρα. Δημόσιες υπηρεσίες και σχολεία λειτουργούσαν.

Όπως όλα τα δεκαεξάχρονα προετοιμαζόμουν για το «ακαδημαϊκό». Αυτό σήμαινε στην πράξη, ότι φεύγαμε από τις γειτονιές μας και κατεβαίναμε στο κέντρο. Σόλωνος, Θεμιστοκλέους, Εμμ. Μπενάκη, εκεί πέριξ του βαθέως κέντρου, που κάθε βράδυ έσφυζε από νεολαία.

φωτό: Αριστοτέλης Σαρρηκώ στας

Εκεί λοιπόν, για κάποιους πιο συγκεντρωμένους, μεταξύ 19.00 και 22.00 υπήρχαν τρείς ώρες προσοχής, ενώ για άλλους, τρείς ώρες μεγάλης φροντιστηριακής βαρεμάρας, που συμπληρώναν το πρωινό επτάωρο, της ακόμα μεγαλύτερης σχολικής βαρεμάρας. Κρίνοντας εκ των υστέρων, ως προσωπική αποτίμηση, οφείλω να πω ότι φιλοδοξούσα να ανήκω στους πρώτους, αλλά τελικά κατοχυρώθηκα στους δεύτερους.

Ίσως να μην ήταν τόσο περίεργο, πως η εκπαίδευση μπορούσε να είναι τόσο αδιάφορη, τόσο μονοτόνη, τόσο απόμακρη. Βαρύ το έργο για τον έφηβο, τότε, ώστε να μπορέσει να ακολουθήσει το «πρέπει», για να γίνει «κάτι». Υποθέτω ότι πάντοτε βαρύ θα ήταν και πιθανότατα έτσι θα παραμείνει.

Ατυχώς δεν θυμάμαι τίποτα, μα τίποτα ενδιαφέρον από όλο αυτό το μαρτυρικό γαϊτανάκι της Γυμνασιακής εκπαίδευσης και δεν είναι απορίας άξιον πως μετά το πέρας αυτής της εποχής άρχισα να βρίσκω ενδιαφέροντα και να ανακαλύπτω τις όποιες δεξιότητες, μόνος.

Προχωρώντας λίγο, στην αξιολόγηση της εποχής και των ανθρώπων της, οφείλω να πω, πως αν εξαιρεθούν, δυο – τρείς διδάσκοντες, που πόναγαν αυτό που έκαναν, που θα μπορούσαν να κερδίσουν τον σημαντικό τίτλο του Δάσκαλου, όλοι οι υπόλοιποι ήταν από αδιάφοροι έως επικίνδυνοι για την εφηβική υγεία. Μου έκανε δε εντύπωση, ότι ακόμα και 30 χρόνια αργότερα που συνάντησα, τυχαία, έναν φανερά μέτριο λειτουργό και μετριότερο άνθρωπο, εξακολουθούσε να έχει το ίδιο θεατρικά μεγαλόπρεπο ύφος και να νομίζει ότι είχε απέναντι του έναν μαθητή, έναν δεκαεξάχρονο. Καμμία πρόοδος!

Έκανα τούτη την αναφορά προκειμένου να συστήσω το πλαίσιο για όσους απέχουν αρκετά από το συγκεκριμένο ηλικιακό σκαλοπάτι αλλά και για όσους συνομήλικους, πιθανόν, διατηρούν άλλη εικόνα, άλλες μνήμες, επειδή προφανώς θα υπάρχουν και άλλες απόψεις και άλλες εμπειρίες. Ας πούμε ότι στον τομέα αυτόν υπήρξα άτυχος. Δεν έτυχε να συναντήσω λειτουργούς ποιότητας και γρήγορα αισθάνθηκα και έπραξα ως ευρισκόμενος απέναντι και όχι δίπλα. Ως συμβάν δεν είναι και τόσο ασύνηθες, πολλοί θα έχουν παρόμοιες εμπειρίες - απόψεις και φιλοδοξώ κάποια στιγμή να επανέλθω αναλυτικότερα, εκτενέστερα σε αυτό το θέμα.

Παρασκευή λοιπόν 16 Νοεμβρίου, το συνηθισμένο δρομολόγιο με τον «άσσο», το τρόλεϋ Καλλιθέα – Ομόνοια για το φροντιστήριο στη Θεμιστοκλέους. Η μικρή παρέα όμως, άλλα είχε κανονίσει. Ο Κώστας Γ., ο Ανδρέας Κ., η ταπεινότητά μου και δεν θυμάμαι ποιος άλλος, μάλλον υπήρχε και τέταρτο πρόσωπο, είχαμε ορίσει τόπο συνάντησης, μπροστά στο θέατρο «Κοτοπούλη».

Ο Κώστας ήταν παιδί μεγαλωμένο με πνεύμα ελευθερίας και εμπιστοσύνης από την μητέρα του, η οποία αντιμετώπιζε τις δυσκολίες της ζωής μόνη, καθότι είχε χάσει νωρίς το σύζυγό

της και πατέρα του Κώστα. Ο Ανδρέας, ήταν σπάνια περίπτωση παιδιού. Ευφυέστατος, πολυμαθέστατος, απόμακρος και συχνά απότομος. Από ξεχωριστή οικογένεια με γονείς καλλιεργημένους που τον είχαν επίσης πολύ λάσκα.

Περιμέναμε στα σκαλοπάτια μπροστά στο θέατρο οπότε εμφανίζεται αστυφύλακας και με το γνωστό ύφος ρωτά: *«Τι κάνετε εδώ ρε;».* για να λάβει την απάντηση από τον Ανδρέα: *«Π εριμένουμε τις γκόμενές μας».*
Για όσους δεν έχουν εικόνες από επταετία, η απάντηση μοιάζει φυσιολογική αλλά εκείνη την εποχή δεν ήταν. Φανέρωνε μεγάλη αναίδεια και αντίστοιχο θάρρος. Περιέργως, το όργανο έφυγε.

Βγήκαμε στην Πατησίων και περπατώντας περάσαμε τη Βερανζέρου, την Καποδιστρίου και φτάνοντας στην Στουρνάρη το πράγμα έσφιγγε.

Οι εμπειρίες μας από μαζικές εκδηλώσεις περιορίζονταν στις Κυριακάτικες εξορμήσεις στα γήπεδα, είτε ως παίκτες, είτε ως οπαδοί, σε εποχές ασφαλώς πιο ασφαλείς με την έννοια ότι η όποια αντιπαλότητα, έκρυβε πολύ καζούρα και ελάχιστη βία.

Από πολιτική συνείδηση, λίγα πράγματα και ακόμα λιγότερες γνώσεις, του Ανδρέα εξαιρούμενου ο οποίος μάλιστα μετά από 20 μήνες, επί μεταπολίτευσης, συνέταξε ένα περίφημο κείμενο, τις τελευταίες σχολικές μέρες πριν την αποφοίτηση μας.

Μια, ας την χαρακτηρίσω, ιδρυτική προκήρυξη, η οποία μάλιστα λίγο έλειψε να μας μας στοιχίσει, διότι το μοιράσαμε φανερά και αναινδοίαστα και ήταν αιχμηρό, μακρινό κείμενο για την εποχή του. Οι πιτσιρικάδες της σήμερον, θα το χαρακτήριζαν "προχώ" (εννοείται ότι πως την έχω ακόμα εκείνη την προκήρυξη).

Μπορούσα να καταλάβω ότι οι οικογένειες των συμμαθητών μου ήταν περίπου σαν την δική

μου. Αντιχουντική χωρίς καμιά δράση. Γελάγανε με τους βερμπαλισμούς του δικτάτορα, κορόιδευαν το ύφος των κυβερνώντων, αλλά έως εκεί.

Δεν θίχτηκαν, δεν είχαν δικούς τους ανθρώπους στα κρατητήρια, δεν υπέφεραν, δεν καταστράφηκαν οι καριέρες και οι ζωές τους. Επίσης δεν εκδήλωναν τις απόψεις τους σε δημόσιους χώρους και πρόσεχαν τα λόγια τους σε κύκλους που δεν γνώριζαν. Ακούγαμε σχεδόν κάθε βράδυ «Ντόιτσε Βέλλε», σε μια απόπειρα να ξεπεράσουμε την λογοκρισία και αυτό ήταν. Έως εκεί. Θέλω να πω, ότι σεν καμιά περίπτωση δεν συνέπλευσαν με την ιδεολογία ή ακόμα χειρότερα με τις όποιες ευκαιρίες πρόσφερε το καθεστώς, αλλά δεν έκαμαν και κάτι για την ανατροπή του

Μια φορά μόνον θυμάμαι, πως ο πατέρας έκρυψε κάποιο βράδυ ένα καλό του φίλο και καλό άνθρωπο που τον έψαχνε η Ασφάλεια, προκειμένου να φτάσει στον καταζητούμενο αδελφό του φίλου του πατέρα μου. Αργότερα ο φίλος μας συνελήφθη, έπεσαν και κάτι «ψιλές», που όταν είσαι παντρεμένος και με παιδί είναι και προσβλητικό να σε δέρνουν να σε βρίζουν πιτσιρικάδες με στολή. Ο αδελφός του όμως, που ήταν ο κύριος στόχος, όταν συνελήφθη, ταλαιπωρήθηκε πολύ.

Άλλη μια φορά θυμάμαι τον πατέρα να πετάει εκτός εαυτού μια δεσμίδα χιλιάρικα στο στήθος κάποιου ένστολου, ο οποίος είχε, κατά τη διάρκεια μια συναλλαγής προσβάλει την εντιμότητα του και αφού τον έδιωξε κακήν κακώς από το μαγαζί μας, την κοπάνησε για κάποιες ώρες, με τον φόβο μην έρθει κάποιο τζιπάκι της Ε.Σ.Α. δια τα περαιτέρω…

Η οικογένεια μου, χωρίς να είναι απολιτίκ, δεν ανήκε ποτέ σε κάποιο συγκεκριμένο χώρο, δεν ωφελήθηκε από κανένα, δεν ζήτησε τίποτα, ποτέ από οποιονδήποτε. Είμαι δε βέβαιος πως, συγχροτιζόταν, συνομιλούσε, έκανε παρέα, συμπεριφερόταν και κυρίως ψήφιζε, όποτε τέλος πάντων γίνονταν εκλογές, με γνώμονα περισσότερο την εντιμότητα της άλλης πλευράς και όχι τόσο την πολιτική της τοποθέτηση.

Εξ άλλου και οι δυο γονείς μου, περισσότερο ο πατέρας μου, όπως οι περισσότεροι Έλληνες, είχαν περάσει πολύ δύσκολα, στα αποτρόπαια χρόνια της Κατοχής και του Διχασμού και είχαν καταφέρει να ξεγλιστρήσουν αφενός μεν ζωντανοί, αφετέρου δε ισορροπημένοι και όχι φανατικοί.

[redacted]

ΤΟ ΒΗΜΑ

Κατά την βιαίαν διάλυσιν διαδηλώσεων

ΝΕΚΡΟΙ ΚΑΙ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑ

ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Τεθωρακισμένα κατήλθαν στην πόλη

Τι έδήλωσαν οι πολιτικοί

Τι ανεκοίνωσε ή κυβέρνησις

Κατελήφθη καί ή Πολυτεχνική Θεσσαλονίκης

Συνεκείς εκλήσεις από το Πολυτεχνείο

ΤΑ ΝΕΑ 12 ΣΕΛΙΔΕΣ 3.30 ΤΟ ΠΡΩΙ

Εξεκενώθη τό Πολυτεχνεῖο

ΕΠΕΝΕΒΗΣΑΝ ΑΡΜΑΤΑ ΜΑΧΗΣ

Προηγήθηκαν αίματηρές αδοροχίες με όμάδες σπουδαστών και πολιτών

4 ΝΕΚΡΟΙ ΚΑΙ 130 ΤΡΑΥΜΑΤΙΕΣ

Θεωρεῖται πολύ πιθανή

ΑΙΦΝΙΔΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ

Δέζεται άπό φίλους του

Δηλώσεις τῶν πολιτικῶν καί τῆς Κυβερνήσεως

